



Financie a mena

Prednáška 1/6

Ing. Zuzana Strápeková, PhD.

FEM-SPU Nitra

Obsah

- Základné pojmy a kategórie

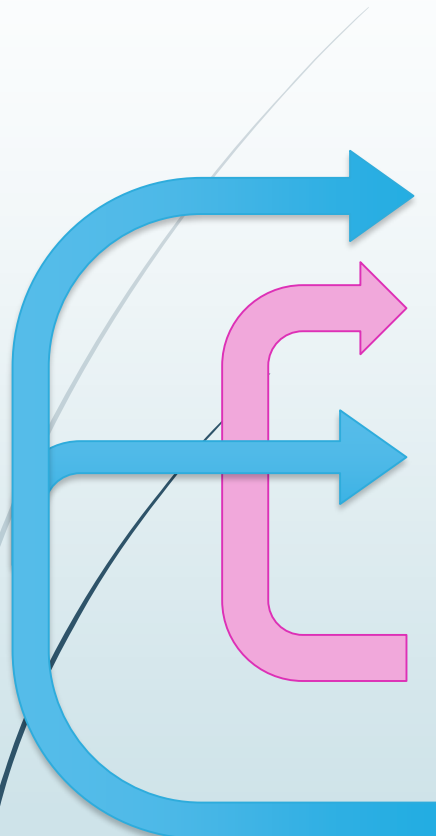
1)

- Finančná veda
- a
- Finančná prax



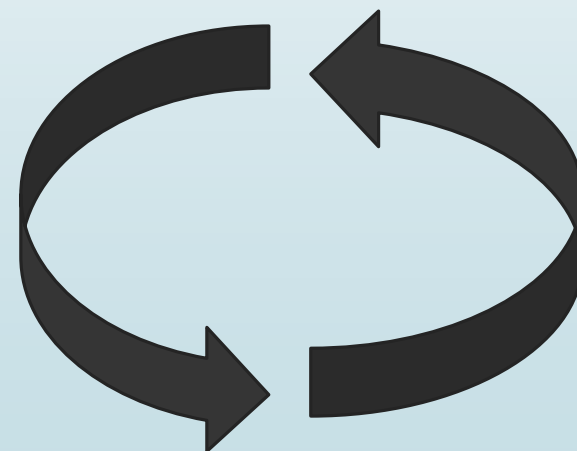
*pojmy
a
kategórie*

Reprodukčný proces

- 
1. fáza **VÝROBY**
2. fáza **OBEHU** (rozdeľovanie a výmena)
3. fáza **SPOTREBY**
- The diagram shows three horizontal arrows pointing right, stacked vertically. The top and bottom arrows are blue, and the middle arrow is pink. A large blue bracket on the left side groups the top and bottom arrows together, while the middle arrow is positioned between the top and bottom arms of the bracket.

Reálne peniaze ?

Ideálne peniaze



Reálne peniaze

vo forme

**peňažnej
zásoby**

Ideálne peniaze

vo forme

**hodnotových
peňažných
operácií**

PENIAZE



FINANCIE

Tovarovo-peňažné vzťahy

Nástroje:

- **peniaze**
- **peňažná zásoba**
- **peňažné operácie**
- **peňažný obeh**
- **peňažná platba**

Základné delenie finančných pojmov:

- **Základné pojmy**
- **Finančné kategórie**

Základné finančné pojmy

Delíme do skupín:

- **Právnické a fyzické osoby**
- **Nástroje a dokumenty**
- **Ohraničenie, limit peňažnej operácie**
- **Finančno-matematický vzťah**
- **Konkretizácia finančných kategórií**
- **Vyjadrenie určitého vzťahu (činnosti)**

(Napr.: dlžník, platobná karta, poistná hodnota, daňová sadzba, peňažná zásoba, ...)

Finančné kategórie

- Peniaze
 - Peňažný obeh
 - Peňažná platba
 - Peňažná zásoba
 - Financie
 - Mena
 - Cash flow
 - Tok peňazí
- Základné (východiskové)

Základná finančná kategória

PENIAZE

```
graph LR; A[PENIAZE] --> B[hotovostné peňažné prostriedky]; A --> C[bezhotovostné peňažné prostriedky];
```

***hotovostné peňažné
prostriedky***

(bankovky a mince)

***bezhotovostné peňažné
prostriedky***

(bankové vklady a depozitá)

PENIAZE sa v národnom hospodárstve prejavujú v podobe:

- **Peňažnej zásoby**
- **Peňažných operácií**

PEŇAŽNÁ ZÁSOKA

- reálne peniaze
- hotovostné a bezhotovostné
- v domácej alebo zahraničnej mene
- peň. zás. jednotlivých ekonomických subjektov
- peň. zás. národného hospodárstva ako celku

PEŇAŽNÉ OPERÁCIE ovplyvňujú:

► **Kvantitatívnu zmenu** peňažnej zásoby

- **zväčšenie/zmenšenie** objemu peňazí ekonomického subjektu/národného hospodárstva

► **Kvalitatívnu zmenu** peňažnej zásoby

- **zmena štruktúry** peňažnej zásoby
(zmena podielu hotovostných a bezhotovostných peňazí, alebo
zmena podielu peňazí v domácej alebo zahraničnej mene)

PEŇAŽNÉ OPERÁCIE

15

Jednotlivých
ekonomických
subjektov

Finančné
operácie

FINANCIE

➔ **Kvantitatívna/kvalitatívna
zmena** peňažnej zásoby

Národného
hospodárstva ako
celku

MENA

Menové
operácie

FINANCIE – peňažné operácie s reálnymi peniazmi, prostredníctvom ktorých dochádza k zmene peňažnej zásoby jednotlivých ekonomických subjektov. (finančné operácie)

FINANCIE – sústava peňažných vzťahov, do ktorých domácnosti a podniky vstupujú pri získavaní finančných zdrojov, pri ich alokácii do jednotlivých zložiek majetku, pri produktívnom využívaní tohto majetku a pri rozdeľovaní dosiahnutých výsledkov.

- ➔ **Peňažná zásoba = reálne peniaze**
- ➔ **Peňažné operácie = zmeny peňažnej zásoby**

PEŇAŽNÉ OPERÁCIE

Finančné
operácie

platobné

Transferové

Realizačné

transformačné

emisné

Menové
operácie

transformačné

emisné

- ➔ **Transferové:**
 - **fiškálne** (verejné financie, daňovníctvo)
 - **kreditné** (bankovníctvo)
 - **asekuračné** (poisťovníctvo)
 - **sekuritné** (burzovníctvo, finančný trh)
 - **dôchodkové** (financie domácností)

- ➔ **Realizačné:**
 - **tovarovo-peňažné** (podnikové financie)

- **Transferové** – presun peňazí nie je spojený s protipohybom tovaru
- **Realizačné** – protipohyb tovarov a peňazí

► Transformačné

kvalitatívna zmena peňažnej zásoby

zmena podielu hotovosti a bezhotovosti

zmena podielu domácej a zahraničnej meny

► Emisné

kvantitatívna zmena peňažnej zásoby

(nákup/predaj CP, poskytovanie/splácanie úverov)

➔ **Platobné** peňažné operácie

nepospôsobujú ani kvantitatívnu, ani kvalitatívnu zmenu peňažnej zásoby národného hospodárstva.

Peňažná zásoba jedného subjektu vzrastie o rovnakú sumu, o akú sa zmenšila peňažná zásoba iného subjektu (presun peňazí)

Platobné peňažné operácie

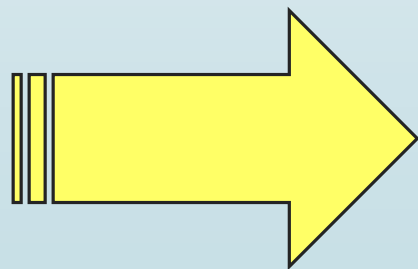
- A) Fiškálne
- B) Kreditné
- C) Asekuračné
- D) Sekuritné
- E) Dôchodkové
- F) Tovarovo-peňažné

FIŠKÁLNE peňažné operácie

► **nenávratné** (jednostranné platby)

► **obligatórne** (povinné)

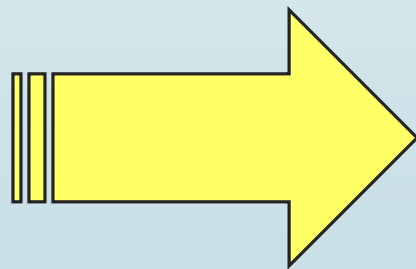
(dane, soc. dávky, dotácie...)



DAŇOVNÍCTVO
= verejné financie

KREDITNÉ peňažné operácie

- **návratné** (zväčšenie peňažnej zásoby jedného ekonomického subjektu spôsobí zmenšenie PZ druhého ES)
- **platobné** (medzi nebankovými subjektmi)
- **emisné** (v rámci bankovej sústavy)



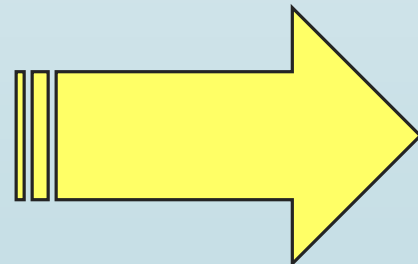
BANKOVNÍCTVO
= financie bánk

ASEKURAČNÉ peňažné operácie

- **podmienená návratnosť** (vznik poistnej udalosti)
- **neekvivalentnosť** (nerovnosť vrátenej a vloženej sumy)

(**obligatórny** charakter platieb: verejné poistenie, PZP)

(**fakultatívny** charakter platieb: súkromné poistenie)

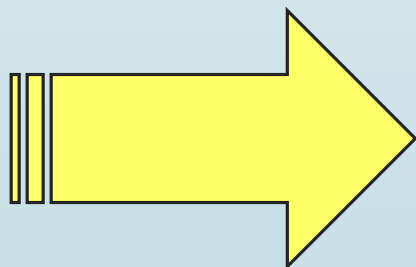


POIŠŤOVNÍCTVO

= financie poisťovní

SEKURITNÉ peňažné operácie

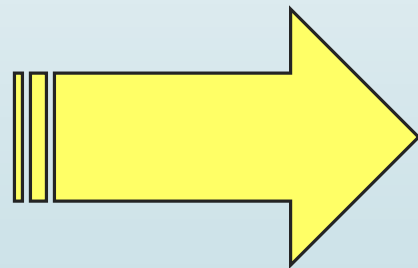
- nákup a predaj už emitovaných CP
- emitovanie nových CP
 - prostredníctvom fin. inštitúcií (burzy) = platobné PO
 - prostredníctvom bánk = emisné PO



BURZOVNÍCTVO
= financie finančných trhov

DÔCHODKOVÉ peňažné operácie

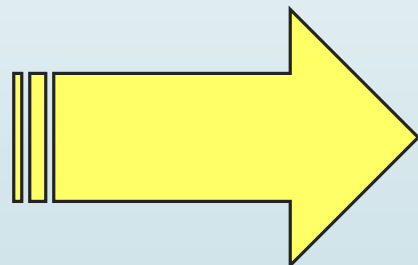
- výplata pracovných, sociálnych a kapitálových dôchodkov



= financie obyvateľstva

TOVAROVO-PEŇAŽNÉ operácie

- ▶ predaj a kúpa tovarov
- ▶ ekvivalentná výmena peňazí za tovary



= podnikové financie

Platobné peňažné operácie, ktoré rôzne ovplyvňujú peňažnú zásobu jednotlivých ES, nazývame **peňažná platba**.

Úhrn peňažných platieb na určitom území, za určité obdobie, označujeme ako **peňažný obrat**.

Peňažný obrat umožňuje:

- rozdelenie národného dôchodku
- realizáciu hrubého národného produktu

- Peňažné operácie:** platenie, zúčtovanie, vyplácanie
- Formy platenia:** priamo, poštovou poukážkou, prevodom z BÚ
- Nástroje platenia:** bankové platby, bankové inkaso, šeky, platobné karty

- hotovostné zahraničné peniaze
(**valuty**)
- bezhotovostné zahraničné peniaze
(**devízy**)

Základné pojmy a kategórie finančnej vedy a praxe

- Základné pojmy
- Finančné kategórie

Základné pojmy

- označujú:

- fyzické a právnické osoby,
- nástroje a dokumenty,
- ohraničenie a limit peňažnej operácie,
- finančno-matematický vzťah,
- kategorizáciu finančných kategórií
- vyjadrenie určitého vzťahu k peňažnej operácii
- finančnú politiku

Finančné kategórie:

1. Peniaze
2. Peňažný obeh
3. Peňažná zásoba a peňažné operácie
4. Peňažná platba
5. Peňažný obrat
6. Financie
7. Mena
8. Cash-flow
9. Tok peňazí

Ďakujem za pozornosť!